

**ФІЛОСОФІЯ ПРАВА
PHILOSOPHY OF LAW**

УДК 347.211:338.45.01-026.15ЄС

DOI <https://doi.org/10.26661/hst-2022-13-90-09>**ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ У КОНТЕКСТІ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ,
ЕКОНОМІКИ ТА МИСЛЕННЯ (НА ПРИКЛАДІ КРАЇН ЄВРОСОЮЗУ)****ОЛЬГА, КИВЛЮК¹
ВАЛЕНТИНА, ВОРОНКОВА²
РЕГІНА, АНДРЮКАЙТЕНЕ³****Анотація**

Актуальність дослідження інтелектуальної власності у контексті креативних індустрій, економіки та мислення не викликає сумнівів в умовах інноваційно-інформаційного суспільства. Промислова власність розуміється в найширшому значенні та поширюється не лише на промисловість і торгівлю як таку, але також на сферу сільськогосподарської та добувної промисловості та на всі промислові або природні продукти, наприклад: вина, зерно, листя тютюну, фрукти, худоба, мінерали, мінеральні води, пиво, квіти, борошно. **Мета дослідження** – концептуалізація інтелектуальної власності у контексті креативних індустрій, економіки та мислення (на прикладі країн Євросоюзу). **Формування цілей статті:** 1. Дослідити проблеми охорони промислової та креативної власності в країнах Євросоюзу. 2. Розкрити сутність та напрями розвитку інституції права інтелектуальної власності. 3. З'ясувати функціонування прав інтелектуальної власності. 4. Показати розвиток креативного сектору креативних індустрій та прав інтелектуальної власності. 5. Визначити креативну творчість, креативне мислення як чинники креативних індустрій та креативної економіки. Історично право інтелектуальної власності являло собою тривалий процес привласнення творів інтелектуальної творчості. Це поняття з часом змінилося, наприклад, сьогодні інтелектуальна власність приносить значні прибутки у своїх первісних галузях і поширюється на дедалі ширші сфери. За нинішнього стану речей право інтелектуальної власності стало значно складнішим. Відсутня гармонізація відповідно до видів діяльності (авторське право, суміжні права, патенти, сертифікати сортів рослин тощо) або відповідно до країни (авторське право чи авторське право, змінний захист залежно від країни). Доведено, що креативні індустрії мають особливість виробляти (майже) систематично два типи продуктів, якими можна обмінюватися на двох різних, але взаємозалежних ринках: 1) товари та послуги з сильною «значною» складовою; 2) права на вираження або втілення «ідей». Нас цікавлять три складові аспекти цієї конструкції вартості, до якої вносяться права інтелектуальної власності: 1) споживча вартість цих прав; 2) мінова вартість; 3) ринкова вартість товарів та послуг, яких вони стосуються. Зроблено висновок, що у контексті Європейського співтовариства права інтелектуальної власності сприймаються як інструменти для домінування на національних ринках, враховуючи монопольне становище, яке вони можуть надати своєму власнику. Вони також розглядаються як перешкоди для торгівлі всередині Співтовариства через розбіжності у законодавстві держав-членів. Їх застосування суперечить принципу вільної конкуренції та принципу вільного руху товарів і вільного надання послуг, які є основою для створення спільного ринку.

Ключові слова: інтелектуальна власність, креативні індустрії, креативна економіка, креативне мислення, креативний сектор, авторське право, країни Євросоюзу.

Corresponding author:

¹ Київський інститут інтелектуальної власності та права Національного університету «Одеська юридична академія» (Київ, Україна)

E-mail: panyolga@ukr.netORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-7900-9299>

² Engineering educational and scientific Institute named after Y. M. Potebnyia of Zaporozhzhia National University (Zaporozhzhia, Ukraine)

E-mail: valentinavoronkova236@gmail.comORCID iD: <http://orcid.org/0000-0002-0719-1546>

³ Литовський Університет Спорту (Каунас, Литва)

E-mail: regina.andriukaitiene@gmail.comORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-0691-7333>

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Метою інтелектуальної власності у контексті креативних індустрій, економіки та мислення є захист творів розуму, творчості, інтелекту, серед них ми, як правило, розрізняємо творіння та відмітні знаки. Права, що стосуються твору, призначені для охорони творчої інтелектуальної праці та креативного мислення, тоді як права, що стосуються розпізнавального знака, по суті захищають ідентифікаційну

функцію креативного творіння. Творіння поділяються на дві категорії: 1) технічні творіння (винаходи); 2) формальні творіння (проекти та моделі, художні та літературні твори, а також програмне забезпечення). До розпізнавальних знаків належать, зокрема, товарний знак і географічні зазначення джерела. Охорона інтелектуального твору не означає захист абстрактної ідеї. Ідеї знаходяться у відкритому доступі, вони належать усім і тому повинні залишатися вільними від привласнення. Закон визнає охорону цього нематеріального об'єкта лише з моменту, коли він, імовірно, знайде тілесне вираження, яке можна відтворити або реалізувати. Таким чином, у музичному творі музика, ймовірно, захищена правом інтелектуальної власності (Bilohur Vlada, et al., 2021).

Мета дослідження – концептуалізація інтелектуальної власності у контексті креативних індустрій, економіки та мислення (на прикладі країн Євросоюзу).

Формування цілей статті (постановка завдання):

1. Дослідити проблеми охорони промислової та креативної власності в країнах Євросоюзу.

2. Розкрити сутність та напрями розвитку інституції права інтелектуальної власності.

3. З'ясувати функціонування прав інтелектуальної власності.

4. Показати розвиток креативного сектору креативних індустрій та прав інтелектуальної власності.

5. Визначити креативну творчість, креативне мислення як чинники креативних індустрій та креативної економіки.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Незалежно від матеріального об'єкта, в якому він буде матеріалізований (партитура, аудіовізуальна касета, компакт-диск, міні-диск тощо), він матиме (за умов дотримання правових умов) тимчасовий захист з боку надане йому право. Права інтелектуальної власності встановлюються законом, їхнє визнання залежить від певної вимоги оригінальності, новизни чи відмітного характеру (залежно від права, про яке йде мова) твору чи відмітного знака. Крім того, їх надання залежить або від перевірки на відповідність вимогам законодавства, або від виконання певних формальностей, таких як подання, реєстрація або сплата податку. Однак у Бельгії авторське право надається згідно із законом лише за факт створення оригінального інтелектуального

твору. Функція права інтелектуальної власності полягає в тому, щоб тимчасово гарантувати його власнику виключність певних дій щодо використання, відтворення чи експлуатації творіння чи відмітного знака, що охороняється. Ця функція передбачає право забороняти третім особам здійснювати такі дії без дозволу правовласника.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

1. Охорона промислової та креативної власності в країнах Євросоюзу.

Охорона промислової власності охоплює патенти, корисні моделі, промислові зразки або моделі, товарні знаки, знаки обслуговування, фірмові назви та вказівки на походження або назви походження, а також придушення недобросовісної конкуренції. Промислова власність розуміється в найширшому значенні та поширюється не лише на промисловість і торгівлю як таку, але також на сферу сільськогосподарської та добувної промисловості та на всі промислові або природні продукти, наприклад: вина, зерно, листя тютюну, фрукти, худоба, мінерали, мінеральні води, пиво, квіти, борошно. Патенти на винахід включають різні види промислових патентів, визнаних законодавством країн Союзу, такі як патенти на імпорт, патенти на вдосконалення, патенти та додаткові сертифікати тощо. Як саме поняття інтелектуальної власності, так і її захист у різних країнах не є предметом єдиних уявлень. Як така, інтелектуальна власність не визначається різними нормативними документами, які регулюють це питання на будь-якому рівні (міжнародному, спільнотному чи національному) (Воронкова, 2014).

Терміни «літературні та художні твори» охоплюють усі твори в галузі літератури, науки та мистецтва, незалежно від способу чи форми вираження, такі як: книги, брошури та інші твори; лекції, звернення, проповіді та інші твори такого ж характеру; драматичні або драматично-музичні твори; хореографічні твори та пантоміми; музичні твори зі словами або без них; кінематографічні твори, до яких прирівнюються твори, виражені за допомогою процесу, аналогічного кінематографу; твори рисунку, живопису, архітектури, скульптури, гравюри, літографії; фотографічні твори, до яких прирівнюються твори, виражені в процесі, аналогічному фотографії; твори прикладного мистецтва; ілюстрації, карти; плани, ескізи та пластичні роботи, що стосуються географії, топографії, архітектури чи науки. Проте зако-

нодавство країн Союзу зберігає за собою право передбачити, що літературні та художні твори або одна чи декілька їх категорій не охороняються, доки вони не будуть закріплені за матеріальним забезпеченням.

Законодавство країн Євросоюзу має регулювати сферу застосування законів, що стосуються творів прикладного мистецтва та промислових зразків і моделей, а також умови охорони цих творів, зразків і моделей, підлягаючи до положень статті 7 (4) цієї Угоди. Для творів, що охороняються виключно як зразки та моделі в країні походження, в іншій країні Союзу може вимагатися тільки спеціальний захист, наданий у цій країні зразкам і моделям; однак, якщо така спеціальна охорона не надається в цій країні, такі твори охоронятимуться як мистецькі твори. Інтелектуальна власність – це загальний вираз, який охоплює, з одного боку, літературну та художню власність, а з іншого промислову власність. Такий традиційний поділ по суті відповідає сферам дії Конвенції Паризького союзу від 20 березня 1883 р. про охорону промислової власності та Бернської конвенції від 9 вересня 1886 р. про охорону літературних і художніх творів (Воронкова, 2015).

Якщо в даний час існує багато нормативних документів на міжнародному рівні, в яких використовуються вирази «інтелектуальна власність» або «промислова власність», це не стосується виразу «літературна та художня власність». Так, Бернська конвенція від 9 вересня 1886 р. спрямована на охорону «літературних і художніх творів». Найчастіше ми зустрічатимемо формулу «авторське право, суміжні права та похідні або суміжні права». До початку 1970-х років об'єктом промислової власності були, зокрема, патенти, ноу-хау, промислові зразки чи моделі, торгові марки, комерційні назви, вказівки на джерело (конвенція Паризького союзу від 20 березня 1883 року), тоді як літературна та художня власність охоплювала авторське право та художні зразки і моделі (Бернська конвенція від 9 вересня 1886 р.). Ще в 1975 році з'явилися нові права: сертифікат додаткової охорони на лікарські засоби та засоби захисту рослин, сертифікат сорту рослин, авторське право на комп'ютерні програми, пов'язані з авторами права, топографії напівпровідникової продукції та право *suī generis* на бази даних.

Крім того, авторське право є правом грошового характеру, і тому юридичні ліцензії мають велику перевагу в цьому правовому режимі. Що стосується робіт, вироблених за трудовим догово-

ром, то вони негайно передаються роботодавцю без необхідності договору передачі. Умова оригінальності також є набагато менш важливою в режимі авторського права. Авторське право відрізняється від прав автора тим, що власник авторського права є законним власником, а не лише автором, і тим фактом, що воно включає як авторські права, так і сусідів. Наразі термін «інтелектуальна власність» є загальноприйнятим і використовується як у Європі, так і за кордоном. Крім того, це закріплено в численних текстах, по суті, міжнародного походження, серед яких ми наведемо Конвенцію від 14 липня 1967 року, яка засновує Всесвітню організацію інтелектуальної власності (ВОІВ), яка в 1974 році стала одним із спеціалізованих агентств Об'єднані Нації (Воронкова, et al., 2017).

2. Сутність та напрями розвитку інституції права інтелектуальної власності.

Історично право інтелектуальної власності сформувалося на протязі тривалого процесу привласнення творів інтелектуальної творчості. Це поняття з часом змінилося. Наприклад, сьогодні інтелектуальна власність приносить значні прибутки у своїх первісних галузях і поширюється на дедалі ширші сфери: зокрема, приватизація нових сфер людської діяльності, привласнення природного простору та біорізноманіття. Роль держави, як з точки зору захисту творчої діяльності, так і з точки зору контролю над фінансовими потоками, які вона створює, має бути переосмислена. Дійсно, з міркувань адаптації до нових технологій і з міркувань прояснення територій, які, ймовірно, будуть охоронятися, держава бачить свої можливості втручання. За нинішнього стану речей право інтелектуальної власності стало значно складнішим. Відсутня гармонізація відповідно до видів діяльності (авторське право, суміжні права, патенти, сертифікати сортів рослин тощо) або відповідно до країни (авторське право чи авторське право, змінний захист залежно від країни). Термін охорони коливається від 20 років з моменту подачі заявки (патент) до 70 років після смерті творця (авторське право). Застосування законодавства, якщо воно існує, є неповним, а правопорушення не завжди підлягають санкціям. Крім того, держави не завжди готові поступитися частиною свого суверенітету в різних сферах, пов'язаних з гармонізацією та адаптацією законодавства про інтелектуальну власність до інформаційного суспільства.

В креативній індустрії існують особливості «самі по собі» (наприклад, майстер-картина), що кваліфікуються як «особливості» «креативного мислення» і є такими в силу інституції, що визначають і «захищають» їх права інтелектуальної власності. Встановлення цього положення передбачає вивчення двох аспектів. Перше стосується ролі правового інституту в конструюванні цієї «сингулярності». Цей підхід передбачає розгляд «сингулярності», яка б розглядала «сингулярність» як внутрішню, «природну» властивість об'єкта, що розглядається. Другий стосується збереження «єдиного» характеру продукції, а також методів її валоризації. У результаті цих підходів мова йде про інтерес, з одного боку, до механізмів, що гарантують унікальність об'єкта, а з іншого боку, до перетворення інституційно створеного «єдиного» на монополію, надану операторам, процес, який є однією з цілей законів про інтелектуальну власність (Voronkova, et al., 2020).

За визначенням, об'єктом права інтелектуальної власності є нематеріальна власність. Як інституція, права інтелектуальної власності беруть участь у спільній кваліфікації об'єкта, особливість якого має бути несуттєвою, і який буде наділений властивістю, як «оригінальність», яка є обов'язковою умовою законного існування «витвору розуму». Процедури прийнятності в основному перевіряють новизну (або «оригінальність» об'єкта та його масштаб (технічний і промисловий, естетичний і символічний) і призначають йому, у відповідних випадках, особливий статус: статус «автор» (*lato sensu*), «винахідник», «творець» і таким чином ідентифікується в очах закону.

Ми запозичили цю концепцію у Наталі Хайніч (1998), щоб охарактеризувати юридичний момент «зростання сингулярності». Оцінка «творчих» товарів і послуг ідеально виконується відповідно до двох одночасних процедур кваліфікації: перша оцінює якість об'єкта та конститує його, якщо необхідно, як власність, а друга ідентифікує «власника (нематеріального) об'єкта». Призначення власника відіграє важливу роль у сприянні виробництву «креативних індустрій», оскільки воно становить інформацію для потенційних споживачів про якість пропонованих товарів і послуг. Ім'я художника, дизайнера, продукту чи фірми, таким чином, функціонує як когнітивний ресурс, що сприяє обміну, і як рушійна сила бажання купувати. Тому для «креативних індустрій» надзвичайно важливо, щоб ідентичність їхніх продуктів була «захищена».

Щоб юридичне «підвищення унікальності» працювало як визнання унікальності об'єкта (конкретного прояву ідеї) та його власника (власників) та мало економічне значення, воно має супроводжуватися механізмами, що гарантують незамінність, пов'язаного з цим продуктом. Потреба у визнанні та інституційному «захисті» ідентичності продуктів є тим більшою, чим більше у них вкладені вираження, знання, інформація, імена тощо. Отже, після внеску в кваліфікацію «особливості» продуктів «креативних індустрій», функція прав інтелектуальної власності полягає в тому, щоб гарантувати їх унікальність на різних ринках. Зіткнувшись зі значним зростанням виробництва та торгівлі підробками, цей «захист» був посилений протягом останніх трьох десятиліть, з одного боку, збільшенням «легального арсеналу», а з іншого боку, шляхом множення акторів, що забезпечують його застосування.

Отже, права інтелектуальної власності – це мистецька власність і товарний знак. Існує подвійний рух інтенсифікації виробництва та накладання законодавчих текстів, наднаціональних масштабів (угоди щодо аспектів прав інтелектуальної власності, що стосуються торгівлі, Світової організації торгівлі, договори ВОІВ та договір АСАС, регіональні (наприклад, європейські директиви щодо гармонізації авторського права та суміжних прав) і національні, які працюють разом для сприяння оптимальному «захисту» та гарантії «єдиного» на більшості світових ринків. Цей подвійний рух здійснювався під впливом як державних, так і приватних акторів, переважно з країн Тріади, які вирішили нав'язати своє бачення в рамках наднаціональних організацій (СОР, ВОІВ) та ЮНЕСКО. Це супроводжувалося більшою залученістю з боку цих державних суб'єктів, а також організацій, які відповідають за адміністрування законів і забезпечення їх застосування на основних світових ринках. Отже, розширення «режиму сингулярності» під впливом розвитку «креативних індустрій» відбувається у рамках прав інтелектуальної власності, де безперечно домінують інтереси країн Тріади. Вони мають інструмент, здатний обмежити можливість заміни продукту і, отже, міжнародну цінову конкуренцію, яка є для них неприйнятною.

До цієї тенденції додається нещодавня тенденція «законного нагромадження» – накладення прав на один і той самий об'єкт, яка дедалі частіше зустрічається у «креативній економіці» і яка не забуває про посилення напруги між правами інтелектуальної власності та іншими формами

права (право на вираження поглядів, право на інформацію, право конкуренції тощо). У цьому типі правових конфліктів ми спостерігаємо перевагу прав інтелектуальної власності. Зрештою, використання синтагми «права інтелектуальної власності» є метонімічним, воно позначає механізм, що складається з національних законів, дво- та багатосторонніх міжнародних угод, різноманітних договірних, нормативних та адміністративних пунктів, матеріальних та адміністративних організацій. Саме ця система зміцнилася у планетарному масштабі разом із появою та розвитком «креативного сектора». (Nikitenko, 2020).

3. Функціонування прав інтелектуальної власності.

Щоб зрозуміти функціонування прав інтелектуальної власності у процесі «соціального конструювання» вартості товарів і послуг «креативних індустрій», спочатку необхідно методологічно відрізнити «відчужувані ресурси» (передані) від «прикріплені ресурси», доступні для цих галузей. Права інтелектуальної власності є як об'єктами транзакції («відчужувані ресурси»), так і ринковим обладнанням, яке «захищає» ідентичність виробників і продуктів («прикріплені ресурси») та тим самим беруть участь у специфічному оцінюванні останнього.

Таким чином, «креативні індустрії» мають особливість виробляти систематично два типи продуктів, якими можна обмінюватися на двох різних, але взаємозалежних ринках:

1) товари та послуги з сильною «значною» складовою;

2) права на вираження або втілення «ідей».

Нас цікавлять три складові аспекти цієї конструкції вартості, до якої вносяться права інтелектуальної власності: 1) споживча вартість цих прав; 2) мінова вартість; 3) ринкова вартість товарів та послуг, яких вони стосуються. Ексклюзивність є основним атрибутом прав власності, права інтелектуальної власності становлять «сукупність прав», споживча вартість яких полягає в їхній здатності контролювати дії інших і, таким чином, надавати мінову вартість вираженням і проявам ідей. Роблячи це, установа організовує режим оцінки, заснований на логіці штучного дефіциту.

Цю винятковість можна спостерігати на трьох рівнях:

1) пряма конкуренція з боку дизайнерів/виробників;

2) пов'язані сектори, тобто сектори, суб'єкти яких, ймовірно, використовуватимуть нематері-

альні об'єкти на ринках, які, тим не менш, відрізняються від ринків оригінальних виробників, наприклад, економіка похідних продуктів від кіно;

3) споживання (обмеження певного використання у контексті художньої власності, зокрема). Однак це повною мірою стосується «креативних секторів», оскільки логіка штучного дефіциту є однозначною з сингуляризацією виробництва.

Права інтелектуальної власності, встановлюючи механізм виключення або обумовлення використання, перетворюють ідею – виражену чи конкретизовану – на товар. Таким чином, ці права є інститутом соціально-історичним, за допомогою якого ідея як така об'єднує сферу економічного обміну. Під цим ми маємо на увазі те, що права інтелектуальної власності глибоко визначають способи виробництва та споживання культурних/творчих товарів і послуг. Численні дослідження показують, що «творча» промислова діяльність може повноцінно розвиватися без цього, права інтелектуальної власності і становлять ефективну, а не необхідну умову процесу комерціалізації ідей. Крім того, вони самі є об'єктами транзакцій і мають власну мінову вартість. Ринки для цих різних прав діють відповідно до режиму «сингулярності», однак особливо важко визначити кількісно (Nikitenko Vitalina, 2020).

Незважаючи на центральну роль у розвитку «креативної економіки», яку низка дискурсів приписує правам інтелектуальної власності, і незважаючи на незаперечну значимість, яку вони набули в глобальній економіці, ці права викликали сильну критику. З одного боку, ця критика зосереджена на підкресленні неефективності правового середовища для розвитку «креативної економіки» в цілому, інші, мабуть, більш підривні, відкидають деякі або всі ці права та пропонують різні альтернативи. В обох випадках ці аргументи підкреслюють негативні та соціально сумнівні наслідки, які вони викликають, виявляють глибоку амбівалентність щодо їх дії, яка міститься в самому їхньому принципі і яка посилювалася в міру розвитку системи, в основі якої ці закони лежать.

4. Розвиток креативного сектору креативних індустрій та прав інтелектуальної власності.

Для багатьох галузей у «креативному» секторі та за прикладом того, що можна спостерігати в культурних індустріях, певні права інтелектуальної власності несуть в собі внутрішню протиріччя, що перешкоджає їх ефективності як інструменту створення багатства. Дійсно, права

власності інституційно сприяють дефіциту «одичних» творчих продуктів. Будучи символічними за своєю природою, якості цих продуктів значною мірою пов'язані з суб'єктивними чи інтерсуб'єктивними мотиваціями та критеріями оцінки і, таким чином, здаються глибоко «вбудованими» в їх соціально-історичний контекст. Споживча вартість продуктів «креативного» сектора є вартістю, яка сконструйована в основному соціальною взаємодією та сприяє визначенню значення та якості означувального/чутливого виміру продуктів. Безсумнівно, не можна оцінити цінність символічних товарів під кутом «вартість-субстанція», тобто цінність, яка базується на простому відношенні суб'єкта до об'єкта. Значення, яке приписується символічним продуктам, принципово залежить від колективу. У випадку мистецької власності, зокрема, ми спостерігаємо фундаментальну напругу, притаманну процесу комерціалізації «виробництва розуму», з одного боку, вимогою публічності, яка є основою споживчої вартості товарів і послуг, а, з іншого боку, вимога контролювати штучне виробництво дефіциту, за допомогою якого створюється мінова вартість як прав, так і товарів, щодо яких вони практикуються.

Прояв амбівалентності прав інтелектуальної власності в конструюванні вартості «креативних» товарів і послуг нещодавно було висунуто самими прихильниками «креативного мислення». Хоукінс (2006) вважає, що надмірно сильні права інтелектуальної власності («сильна ІВ») здатні зашкодити розвитку всіх видів діяльності, які складають це мислення. Роблячи це, вони йдуть по стопах критиків, які все більш виразно заявляють про себе, особливо в академічних колах, заперечують стимулюючу ефективність цих прав і бачать у них інструмент, що служить обмеженій кількості приватних інтересів на шкоду загальним інтересам (Кауфман Скотт, 2021).

Таким чином, права інтелектуальної власності, як вони зараз кодифіковані в країнах, які ратифікували основні наднаціональні договори (договори ВОІВ та угоди ТРІПС), є бар'єрами для входу, які важко подолати для найслабших у фінансовому плані гравців. Загалом, ці права сприятимуть зменшенню пропозиції: 1) через надмірну експлуатацію творів та менші інвестиції в інновації, 2) через неперевидання творів із зменшеними комерційними перспективами; 3) через те, що вони сприяють значному збільшенню витрат на адаптацію та продуктивне повторне використання.

Таким чином, у нинішньому вигляді ці права власності діятимуть проти розвитку «екосистеми», сприятливої для «креативної економіки», тому багато голосів зараз виступають за їх «пом'якшення». Таким чином, окрім науковців, які вважають нову політику прав інтелектуальної власності «надмірною» експерти представили дискурс, який пориває з панівною доктриною посилення законів. Функціонування прав художньої власності, зокрема, протягом майже двох десятиліть було об'єктом різкої критики з боку ряду «творців». На додаток до згаданої вище проблеми щодо обмежень, ці права накладають на продуктивне повторне використання, основні претензії стосуються того факту, що законодавча база сприяє зростанню дисбалансу між правами творців і правами видавців/виробників, між правами акторів хто розробляє продукти та права тих, хто їх фінансує. Цей дисбаланс, який встановлюється видавничими або трудовими контрактами, проявляється як у методах розподілу сум, зібраних під час економічної експлуатації, так і в можливостях контролювати поширення та використання «ідей». Дійсно, як спостерігалось в культурних індустріях, частина дизайнерського персоналу в «креативних індустріях» (переважно «творці», «дизайнери», певні спеціалізовані технічні спеціалісти) не включає система оплати праці саме тому, що винагорода через авторське право та спеціальні контракти дозволяє більш «гнучко» керувати зацікавленими сторонами. На додаток до «гнучкості», наданої роботодавцю контрактом, що стосується виключно об'єкта чи місії, методи винагороди, передбачені в контракти, які обрамляють права художньої власності, дають змогу пом'якшити ризик, пов'язаний із невизначеністю продуктів оцінки «креативного сектору».

Це в основному пояснюється тим фактом, що винагорода «творцям», як правило, виплачується за фактом і пропорційно до фактично здійснених продажів. Таким чином сума початкових інвестицій зменшується, оскільки видавці/виробники не повинні нести всі витрати на оплату праці на початку виробництва. Більше того, вони ніколи не припиняли відстоювати свої інтереси перед законодавцем, щоб захопити поступову передачу права власності на їхню адресу та отримати, у деяких випадках, статус автора. Цей дисбаланс на користь видавців/продюсерів, таким чином, сприяв випадковості «творчих» працівників, тенденції, яка протягом останніх п'ятнадцяти років

стає все більш помітною на міжнародному рівні. Це, наприклад, приймає форму одноразової суми «творчої роботи» у Франції, зокрема для галузей, які з самого початку спрямовані на велике виробництво та комерційну експлуатацію та для яких винагорода, пропорційна обсягу продажів, була б значно дорожчою. У Сполучених Штатах існує узагальнення творів, створених для найму, виняток із закону про авторське право, згідно з яким «дизайнер» за договором передає всі свої права своєму тимчасовому роботодавцю. Ці два випадки ілюструють ще один аспект амбівалентності права інтелектуальної власності: «творець», чиє ім'я або властивості (формальні та суттєві), які він надає продукту, є основою сингулярності. Крім того, така еволюція радикально ставить під сумнів постулат про спонукальну природу цих прав на творчість (Punchenko Oleg, Punchenko Natalia).

Поява «креативних» індустрій та економіки є плодом (промислового та політичного) прагнення до «сингуляризації» виробництва, яке досягається за допомогою прав інтелектуальної власності. По-перше, ми, очевидно, не можемо зводити явище до цього аспекту, тим більше, що ці права є лише однією з форм «маркування» чи «кваліфікації», що ідентифікує продукцію та пропагує її незамінність (поряд із територіальними етикетками, етикетками якості виробництва, наприклад, органічне землеробство тощо). Однак вони видаються дуже особливою формою маркування, оскільки самі по собі приносять дохід і, крім того, підлягають передачі.

Шлях, який обрали більшість урядів країн ОЕСР протягом останнього десятиліття, робить права інтелектуальної власності економічним інструментом, покликаним допомогти пом'якшити міжнародний конкурентний тиск, також може бути трансформовано в «глухий кут» (з моменту, коли ці права стають гіпертрофованими і коли логіка штучного дефіциту бере верх над будь-якими іншими міркуваннями. Таким чином, правильне поєднання є умовою життєздатності «креативної економіки», враховуючи, що вона залежить перш за все від «людського капіталу». Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ) прагне підтримувати, заохочувати та зміцнювати повагу та захист інтелектуальної власності в усьому світі, а також співпрацю між різними державами в цій галузі. Інтелектуальна власність, яка розглядається як джерело творчості та інновацій, стала інструментом значного економічного, культурного та соціального розвитку. Таким чином, ВОІВ прагне

привернути увагу широкої громадськості, а також політичних лідерів, міжурядових організацій і різних суб'єктів господарювання до важливості інтелектуальної власності. Він також намагається узгодити різні інтереси широкої громадськості, з одного боку, і власників прав інтелектуальної власності, з іншого, одночасно покращуючи методи доступу до різних систем захисту (спрощення, безпека та зниження вартості процедур). Виключне право інтелектуальної власності надає його власнику право самостійно використовувати, відтворювати або використовувати об'єкт свого права (Рижова, 2012).

Однак, як об'єкт власності, право інтелектуальної власності, з одного боку, підлягає передачі, а з іншого боку, воно може бути предметом простої або виключної ліцензії. У разі переуступки власник права інтелектуальної власності перестає бути власником на користь третьої сторони- правонаступника. У разі ліцензії він зберігає за собою право власності на інтелектуальну власність, але або дає свою згоду третій стороні на використання чи експлуатацію творіння чи розпізнавального знака чітко визначеним способом (єдина ліцензія), або він утримується від надання ідентичного дозволу третім особам і, можливо, забороняє собі втручатися у використання або експлуатацію (виключна ліцензія). Матеріальне майно, в якому матеріалізується робота розуму, також може бути об'єктом традиційного права власності. У цьому випадку власник фізичного об'єкта, власник права інтелектуальної власності або третя сторона може користуватися ним і розпоряджатися ним у найповніший спосіб відповідно до правових положень.

Таким чином, існування права інтелектуальної власності не залежить від права власності на об'єкт, який матеріалізує виробництво розуму. Отже, право інтелектуальної власності зберігається після продажу, відтворення (на ідентичному чи іншому носії) або знищення матеріального блага. Важливо не плутати право інтелектуальної власності з правом власності на об'єкт, що втілює роботу розуму. Охорона, яку надають права інтелектуальної власності, в принципі, обмежується національною територією держави, яка їх надала. Однак через таке монополне становище та відсутність уніфікованості між різними національними законодавствами з кінця 19 століття виникли певні труднощі.

Завдяки розвитку «креативних індустрій» стала розвиватися креативна економіка, яка

позначає набір видів діяльності, центральне місце в яких займає креативність як здатність розвинути оригінальні ідеї у своїх процесах виробництва та валоризації. В основі креативної економіки – творчість, яка постає як здатність до дії на специфічно символічному рівні. «Креативні» індустрії – галузі, співробітники яких демонструють креативність, наголошують як на «творчому» вимірі діяльності, яку вони охоплюють, так і на специфіці створення та використання прав інтелектуальної власності. Джон Хаукінс, винахідник концепції «креативної економіки», вважає, що інтелектуальна власність є валютою в новій креативній економіці.

Останнім часом з'являється зростаючий набір видів економічної діяльності, що здійснюються суб'єктами, згрупованими під напрямом розвитку «креативні індустрії». «Креативна економіка» потребує спеціальної правової бази, яка б дала змогу, щоб «ідеї» перетворювалися на «валюту» або на результати. Основна функція прав інтелектуальної власності полягає у включенні та підтримці «творчих» товарів і послуг в «економіці сингулярностей», так як саме більшість «креативних галузей» здатні створювати багатство у контексті міжнародної конкуренції.

Тому ми звертаємося до теорії «сингулярностей» Люсьєна Карпіка, щоб визначити спосіб існування, характерний для певних товарів і послуг, які абстрагуються від загального способу функціонування ринків. Характеристика прав інтелектуальної власності як інструменту економічного розвитку має стратегічне значення, так як ці права могли загрожувати розвитку «креативної економіки» в цілому. Ці права, представлені як інструмент економічного розвитку і мають стимулювати «творчість» та «економіку творення» (Melnik, 2019).

Поняття «креативні індустрії» з'явилося у Великій Британії наприкінці 1990-х років, в основі якого прагнення до економічного переопозиціонування у все більш глобалізованому світі, спроба визначити сектори, на яких базуватиметься нова конкурентоспроможність економіки перед обличчям її міжнародних конкурентів. Ця концепція поширилася в 2000-х роках, зокрема через наднаціональні організації, такі як Конференція ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД), Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки та культури (ЮНЕСКО), Європейська комісія. У багатьох країнах вона представлена як «нова соціально-економічна

парадигма» державної політики, про що свідчать численні національні та міжнародні інституційні звіти, в яких вона є предметом протягом десятиліття 2000–2010 рр. «Креативні індустрії» зазвичай «представляються як вихід із “кризи”» в країнах, де робоча сила є дорогою, але «ефективною», кристалізують економічні питання першочергової важливості (Рижова, 2016).

Поняття «креативних індустрій» можна зрозуміти, поставивши його в перспективу розвитку з іншими «парадигмами» чи «моделями», які містяться в державних промовах. Вони встановлюють репрезентації, через які сучасні суспільства повинні спрямовувати політичні дії: «постіндустріалізм», «постфордизм», «економіка знань», «інформаційне суспільство», «цифрове суспільство», «технологічне суспільство», у результаті чого зявилося і креативне суспільство, креативні технології, креативна економіка. Тому сьогодні розвивається багато «парадигм», які легітимізують політичні та економічні рішення у відповідь на основні виклики суспільства. Поява, а потім і поширення поняття «креативних індустрій» вписується в ідеологічний та економічний контекст, позначений глобалізацією торгівлі та виробництва, взаємозв'язком ринків і дерегуляцією (кінець державних монополій і торгових обмежень), розвитком інформаційно-комунікаційних технологій як соціального проекту та очікуваного двигуна зростання. Значне зростання міжнародної конкуренції, заснованої на собівартості виробництва (і особливо на вартості робочої сили), штовхає країни Тріади (Північна Америка, Західна Європа, Азіатсько-Тихоокеанська зона) до пошуку порівняльних переваг, заснованих на розробці інновацій (технічні, організаційні, фінансові та комунікаційні) і зростаючої технізації виробництва. Основна мета розвитку креативної економіки – підвищити нецінову конкурентоспроможність компаній цих країн.

5. Креативна творчість, креативне мислення як чинники креативних індустрій та креативної економіки.

Варто уявити поняття творчості як подарунок небес, оповитий ореолом таємничості, який називають натхненням і приписують великим художникам. Творчість закладена в природі людини. Як мислячі істоти, люди не тільки реагують на те, що відбувається в навколишньому середовищі, але вони також є важливим джерелом інновацій і змін. Творчість – з одного боку, елемент, пов'язаний з нашими вродженими талан-

тами і схильностями, з іншого боку, як вид навичок, які ми можемо розвивати. Існують тести, які вимірюють креативність людини, наприклад, тест Гілфорда. Він полягає у винаході за обмежений час різних способів використання звичайного предмета, наприклад цегли. Він оцінює так звану творчу плинність, тобто кількість ідей, які генерує суб'єкт, і так звану адаптивну гнучкість, тобто той факт, що ідеї надходять з різних сфер, що виражає здатність використовувати різні властивості цеглини. Звичайно, є певні генетичні схильності, у когось «на початку» цей потенціал менше, у когось більше, але за допомогою вправ його можна посилити і розвинути. Обидва методи навчання або запам'ятовування ефективні, як і методи стимулювання творчості. По-перше, йдеться про пом'якшення критики та звільнення від думки, що щось неможливе, занадто дороге чи ні, як має бути – аналітичне мислення та критичне мислення вимагають інших розумових операцій, ніж творчість, і можуть їх блокувати. Класичний творчий ланцюжок думок починається з фази підготовки, під час якої збираються дані, необхідні для вирішення певної ситуації, і на інтелектуальному рівні вони намагаються свідомо знайти рішення або генерувати ідеї. Це нудна робота, і врешті-решт може виникнути розчарування, тобто «неможливий» стан. І тоді – замість того, щоб битися головою об стіну і злитися на себе чи на світ – ви можете свідомо зупинитися, припускаючи, що якщо в цей момент на думку спадає якась ідея (яка може прийти, але не обов'язково), то вам слід написати це вниз. Деякі навіть кладуть аркуш паперу біля свого ліжка, оскільки дослідження показують, що близько 3 години ночі з атмосфери вивільняються або тривоги, які були відкинуті протягом дня, або яскраві асоціації з тим, над чим ми працювали. Ця тривала пауза є фазою інкубації. Просвітлення може статися прямо зараз або коли ви повернетесь на роботу. Після того як було розроблено багато рішень, настав час вибрати їх і перевірити відповідно до критеріїв, які були встановлені на початку. У класичному мозковому штурмі Осборна ми починаємо з творчої (зеленої) фази, під час якої ми генеруємо ідеї. Ми пишемо їх усіх, і ніхто не оцінюється на цьому етапі. Потім настає фаза інкубації, і важливо, щоб протягом цього часу працювала так звана скринька пізніх пропозицій – це може бути електронна скринька чи телефон, на який передаються рішення, або справжня скринька, розміщена в доступному місці. Другий творчий крок рекоменду-

ється робити після перерви, коли ми додаємо нові ідеї до попередніх. І лише потім починається етап експертної оцінки (червоний). На етапі мозкового штурму 90 % ідей йдуть у смітник, 10 % – на обдумування, і лише 1 % – це буде хіт, але тут якраз кажуть, що кількість переходить у якість, бо без цих 90 % слабких ідей. були б блискучими рішеннями. Існує також відомий, хоча рідко використовуваний метод «мозкового штурму один на один», коли група недоступна. На практиці це виглядає так, людина сідає перед аркушем паперу і записує всі ідеї, які приходять в голову. Звичайно, мозок спочатку генерує багато ідей, але вони потрапляють в очевидну категорію колекції «Я вже про це думав». Потім настає фаза тимчасової ментальної блокади, яку потрібно чекати, поки прийде нова хвиля, а з нею і менш очевидні ідеї (Rizhova, 2013).

Що сприяє творчому мисленню? Фундаментальне відчуття безпеки, розслабленості та релаксації. Якщо ми розслаблені і в хорошому настрої, наш мозок більш плідний, можна насолоджуватися і розважатися, а вже потім оцінювати окремі ідеї. Середовище також має значення – креативність підтримується великими відкритими просторами та можливістю працювати не лише за столом. І навпаки, погано організований закритий простір або робота в постійному контакті з іншими може блокувати творчий процес для деяких людей, вимагаючи концентрації. Певною мірою ворогом творчості є також перфекціонізм, оскільки він передбачає точність, точність, повторюваність і заздалегідь припущений стан, якого потрібно досягти. Дослідження показують, що перфекціоністи також більш когнітивно замкнуті та віддають перевагу повторюваним структурам і послідовностям. Ми багато говоримо про необхідність мислити творчо. З одного боку, це правда, тому що світ настільки мінливий і непередбачуваний, що винахідливість і гнучкість важливі, але з іншого боку, багато професій потребують повторюваності, рутини, точності, точності. Творчість відкриває для нас багато різних шляхів, і якщо хтось дозволяє своїй уяві та бажанню впасти, він може відчути велике розчарування, оскільки не зможе досягти всього, що задумав.

Саме в цій перспективі пропагується розвиток поняття «творчості», щоб, з одного боку, сприяти навчання, «підприємницькому духу» кваліфікованих, гнучких і адаптованих працівників, а з іншого боку, розробити промислову та комерційну стратегію розрізнення культурних

індустрій на основі культурних особливостей. Тому мова йде про ідентифікацію (тобто надання ідентичності) частині виробництва промислових держав, закріплених деяких характеристик продуктів, які розвиваються як незамінні атрибути та основа їхньої цінності. Креативні компанії (промислові чи інші) пов'язані з іншими секторами чи галузями діяльності, що полягають у їхній здатності інтегрувати у своє виробництво символічні компоненти, тобто значення естетичного або чутливого порядку. Семіотичний або символічний вимір зазвичай висувається для побудови гетерогенної категорії «креативних індустрій». У цій перспективі креативність оцінюється, насамперед, через здатність виробляти нові, оригінальні символи товарів, інтегровані в різні продукти та сприяти їх покращенню. Цей символічний або чутливий вимір пропонованих товарів і послуг є принаймні таким же важливим в очах споживача як їхні суто «функціональні» розміри. Їх якість не можна зводити до «об'єктивних» технічних чи економічних критеріїв, які сприяють прийняттю рішення про покупку. Навпаки, їх вартість значною мірою пов'язана з суб'єктивними мотиваціями та критеріями оцінки, заснованими виключно на стосунках кожної людини з цими символічними/чутливими елементами, товарними знаками, дизайном, літературною та художньою власністю (Cherеп A., et al., 2020).

Завдання для промислової політики та для прихильників «креативної економіки» полягає в тому, щоб виробляти символічні компоненти креативних товарів, які є достатньо привабливими, щоб уникнути конкуренції через ціну або матеріальні властивості продуктів. Саме на цьому компоненті ґрунтується вся стратегія «розрізнення», саме в цьому пункті права інтелектуальної власності є вирішальними, у результаті чого абстрагується зростаюча частина виробництва загальної системи конкуренції товарів і послуг за ціною, щоб замінити їх в «економіці сингулярностей», тобто в методах оцінки. Саме вони базуються парадигмі «ціна-якість-витрати виробництва», на конкуренції за якістю.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. У контексті Європейського співтовариства права інтелектуальної власності сприймаються як інструменти для домінування на національних ринках, враховуючи монопольне становище, яке вони

можуть надати своєму власнику. Вони також розглядаються як перешкоди для торгівлі всередині Співтовариства через розбіжності в законодавстві держав-членів. Їх застосування суперечить принципу вільної конкуренції та принципу вільного руху товарів і вільного надання послуг, які є основою для створення спільного ринку. На рівні Європейського Союзу Європейська група з питань етики в науці та нових технологіях Європейської комісії у травні 2002 року сформулювала висновок щодо етичних аспектів патентоспроможності винаходів із використанням стовбурових клітин людини. У деяких сферах (культура на народній мові, місцеві традиції) зберігається або сильно розвивається особлива чутливість. Європейський або навіть національний підхід набуває конкретної форми, наприклад, через встановлення регіональних чи місцевих ярликів. У тому ж дусі проект ВОІВ, започаткований у 2002 році, спрямований на виявлення традиційних знань корінних громад, щоб захистити їх від біопіратства. Теорія креативної економіки визначається на підставі трьох взаємозалежних критеріїв: 1) їх «багатомірності» (кожен товар об'єднує «неподільний» набір характеристик); 2) їх «неспівмірності» (неможливість порівняння, що передбачає для споживач перехід від «економічного рішення» – обчислення – до «судження»); 3) невизначеність, яка обтяжує їхню оцінку і яка є результатом перших двох властивостей. Ці критерії є основними для розвитку креативних індустрій, тому звернення до «теорії сингулярностей» є виправданим не стільки через оригінальний характер їх пропозицій, скільки через їх включення до «креативної економіки» (таких як гастрономія чи індустрія розкоші). Авторське право в цілому та контроль за керуючими компаніями зокрема є предметом відповідальності FPS Economic Affairs (Департамент контролю за авторським правом і суміжними правами; Управління інтелектуальної власності). Бельгійське законодавство передбачає обов'язкове колективне управління правами лише в певних випадках, зокрема в контексті юридичних ліцензій (репрографія, приватне копіювання, кабельне розповсюдження, публічне позичання). Щоб дотримуватися цього, Sabam та інші зацікавлені компанії створили спеціальні компанії, виключно уповноважені управляти сферами, описаними та регульованими законом.

Список використаних джерел

Bilohur Vlada, Andriukaitiene Regina & Makieshyna Yuliia. Educational policy in the field of sport during the COVID-19 pandemic: challenges, threats, development trends. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers. Zaporizhzhia : Zaporizhzhia National University, 2021. 7 (84). P. 65–74.*

Воронкова В. Г. Концепції взаємозв'язи людини, свідомості, розуму в контексті віртуально-інформаційного простору. *Philosophy and cosmology. Kyiv : ISPC, 2014 (vol. 14). С. 170–182.*

Воронкова В. Г. The civil society as a paradigm, concept and social construct philosophical discourse. *Philosophy and cosmology. Kyiv : ISPC, 2015. Vol. 15. С. 198–215.* Режим доступу: <http://ispcjournal.org/journals/2016/11.pdf>

Воронкова В., Андрюкайтене Р., Кивлюк О., Романенко Т., Рижова І. Концептуалізація smart-общества и smart-технологий в контексте развития современной цивилизации. *Mokslas ir praktika: aktualijos ir perspektyvos Tarpautinė mokslinė-praktinė konferencija. 2017a. С. 11–12.*

Воронкова Валентина, Кивлюк Ольга, Нікітенко Віталіна, Рижова Ірина. Stem-освіта як фактор становлення і розвитку smart-суспільства. 2017b. С. 23–246.

Voronkova Valentina, Cherep Alla, Nikitenko Vitalina, Andriukaitiene Regina. Conceptualization of digital reality expertise in conditions of stochastic insurance: nonlinear methodology. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers. Zaporizhzhia : Zaporizhzhia. National University, 2019. 2 (79). P. 182–195.*

Voronkova Valentyna, Puchenko Oleg, Azhazha Marina. Globalization and global governance in the fourth industrial revolution (industry 4.0). *Humanities Studies. 2020. Випуск 4 (81). С. 182–200.*

Діамандіс Пітер & Котлер Стівенс. Майбутнє ближче, ніж здається. Як технології змінюють бізнес, промисловість і наше життя / пер. з англ. Дмитро Кожедуб. Київ : Лабораторія, 2021. 320 с.

Кауфман Скотт. За межами піраміди потреб. Новий погляд на самореалізацію / пер. з англ. Анна Марковська. Київ : Лабораторія, 2021, 400 с.

Nikitenko Vitalina. Evolution and further development of the real world in the conditions of technological changes in the context of socio-philosophical discourse. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers. Zaporizhzhia : Zaporizhzhia. National University, 2020. 4 (81). P. 60–73.*

Nikitenko Vitalina, Andriukaitiene Regina, Puchenko Oleg. Formation of sustainable digital economical concept: challenges, threats, priorities. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers. Zaporizhzhia : Zaporizhzhia. National University, 2019. 1 (78). P. 140–153.*

Melnik Victoria. Agile-management 3.0 concept as a factor of technological progress development in the digital society. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers. Zaporizhzhia : Zaporizhzhia. National University, 2019. 1 (78). P. 130–139.*

Nesterenko Olena, Oleksenko Roman. Social philosophical reflection of the individual legal education philosophy as the basis for the democratic society functioning. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers. Zaporizhzhia : Zaporizhzhia. National University, 2020. 4 (81). P. 165–181.*

Puchenko Oleg, Puchenko Natalia. Basic strategic technology of intellectual duality of humanity in information technology. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers. Zaporizhzhia : Zaporizhzhia. National University, 2019. 2 (79). P. 95–114.*

Рижова І. С. Сутність і зміст дизайну. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2012. Випуск 51. С. 206–216.*

Рижова І. С. Методи, принципи, підходи до аналізу дизайнерської культури як умови гармонізації відносин людини, природи, суспільства. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2016. Випуск 66. С. 192–205.*

Рижова І. С. Концепція розвитку дизайнерської творчості як специфічного способу самореалізації особистості і вільного освоєння світу. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2013. Випуск 55. С. 219–234.*

Cherep A., Voronkova V., Andriukaitiene R, Nikitenko V. The concept of creative digital technologies in the tourism business in the conditions of digitalization. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers. Zaporizhzhia : Zaporizhzhia. National University, 2020. 5 (82). P. 196–209.*

References

Bilohur, Vlada, Andriukaitiene, Regina & Makieshyna, Yuliia (2021). Educational policy in the field of sport during the COVID-19 pandemic: challenges, threats, development trends. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers. Zaporizhzhia : Zaporizhzhia National University. 7 (84). 65–74.*

Voronkova, V. H. (2014). *Konceptii vzaimosvyazi cheloveka, soznaniya, razuma v kontekste virtual'no-informatsionnogo prostranstva. Philosophy and cosmology. Kyiv : ISPC, vol. 14. 170–182.*

Voronkova, V. H. (2015). The civil society as a paradigm, concept and social construct philosophical discourse. *Philosophy and cosmology. Kyiv : ISPC. Vol. 15. 198–215.* Режим доступу: <http://ispcjournal.org/journals/2016/11.pdf>

Voronkova, V., Andryukajtene, P., Kivlyuk, O., Romanenko, T. & Rizhova, I. (2017). Konceptualizaciya smart-obshchestva i smart-tekhnologij v kontekste razvitiya sovremennoj civilizacii. Mokslas ir praktika: aktualijos ir perspektyvos Tapatutinė mokslinė-praktinė konferencija. 11–12.

Voronkova, Valentina, Kivlyuk, Ol'ga, Nikitenko, Vitalina & Rizhova, Irina (2017). Stem-osvita yak faktor stanovlennya i rozvitku smart-suspil'stva. 23–24.

Voronkova, Valentina, Cherep, Alla, Nikitenko, Vitalina & Andriukaitiene, Regina (2019). Conceptualization of digital reality expertise in conditions of stochastic insurance: nonlinear methodology. Humanities studies: Collection of Scientific Papers. Zaporizhzhia : Zaporizhzhia. National University. 2 (79). P. 182–195.

Voronkova, Valentyna, Puchenko, Oleg, Azhazha, Marina. Globalization and global governance in the fourth industrial revolution (industry 4.0). Humanities Studies. 2020. Випуск 4 (81). С. 182–200.

Діамандіс, Пітер & Котлер, Стівенс (2021). Майбутнє ближче, ніж здається. Як технології змінюють бізнес, промисловість і наше життя / пер. з англ. Дмитро Кожедуб. Київ : Лабораторія. 320 с.

Kaufman, Skott (2021). Za mezhami piramidi potreb. Novij poglyad na samorealizaciyu / per. z angl. Anna Markovs'ka. Київ : Laboratoriya. 400 s.

Nikitenko, Vitalina (2020). Evolution and further development of the real world in the conditions of technological changes in the context of socio-philosophical discourse. Humanities studies: Collection of Scientific Papers. Zaporizhzhia : Zaporizhzhia. National University. 4 (81). 60–73.

Nikitenko, Vitalina, Andriukaitiene, Regina & Puchenko, Oleg (2019). Formation of sustainable digital economical concept: challenges, threats, priorities. Humanities studies: Collection of Scientific Papers. Zaporizhzhia : Zaporizhzhia. National University. 1 (78). 140–153.

Melnik, Victoria (2019). Agile-management 3.0 concept as a factor of technological progress development in the digital society. Humanities studies: Collection of Scientific Papers. Zaporizhzhia : Zaporizhzhia. National University. 1 (78). 130–139.

Nesterenko, Olena & Oleksenko, Roman (2020). Social philosophical reflection of the individual legal education philosophy as the basis for the democratic society functioning. Humanities studies: Collection of Scientific Papers. Zaporizhzhia : Zaporizhzhia. National University. 4 (81). 165–181.

Puchenko, Oleg & Puchenko, Natalia (2019). Basic strategic technology of intellectual duality of humanity in information technology. Humanities studies: Collection of Scientific Papers. Zaporizhzhia : Zaporizhzhia. National University. 2 (79). 95–114.

Rizhova, I. S. (2012). Sutnist' i zmist dizajnu. Gumanitarnij visnik Zaporiz'koï derzhavnoï inzhenernoï akademii. Vipusk 51. 206–216.

Rizhova, I. S. (2016). Metodi, principi, pidkhodi do analizu dizajners'koï kul'turi yak umovi garmonizacii vidnosin lyudini, prirodi, suspil'stva. Gumanitarnij visnik Zaporiz'koï derzhavnoï inzhenernoï akademii. 2016. Vipusk 66. 192–205.

Rizhova, I. S. (2013). Konceptiya rozvitku dizajners'koï tvorchosti yak specifichnogo sposobu samore-alizacii osobistosti i vil'nogo osvoennya svitu. Gumanitarnij visnik Zaporiz'koï derzhavnoï inzhenernoï akademii. Vipsuk 55. 219–234.

Cherep, A., Voronkova, V., Andriukaitiene, R & Nikitenko, V. (2020). The concept of creative digital technologies in the tourism business in the conditions of digitalization. Humanities studies: Collection of Scientific Papers. Zaporizhzhia : Zaporizhzhia. National University. 5 (82). 196–209.

KYVLIUK, OLGA – Doctor of Philosophical Sciences,

Professor, Head of the Department of Philosophy, Foreign Languages and Social Sciences and Humanities,

Kyiv Institute of Intellectual Property and Law of the National University “Odesa Law Academy”

(Kyiv, Ukraine)

E-mail: panyolga@ukr.net

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-7900-9299>

VORONKOVA, VALENTYNA – Doctor of Philosophy (D. Sc.), Professor,

Academician of the Academy of Higher Education of Ukraine, Head of the Department

of Management of Organizations and Project Management,

Engineering educational and scientific Institute named after Y. M. Potebnya of Zaporizhzhia

National University (Zaporizhzhia, Ukraine)

E-mail: valentinavoronkova236@gmail.com

ORCID iD: <http://orcid.org/0000-0002-0719-1546>

ANDRIUKAITIENE, REGINA – Doctor PhD of social sciences,
lect. of Lithuanian Sports University (Kaunas, Lithuania)
E-mail: regina.andriukaitiene@gmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-0691-7333>
Lithuanian Sports University (Kaunas, Lithuania)

**INTELLECTUAL PROPERTY IN THE CONTEXT OF CREATIVE INDUSTRIES, ECONOMY,
AND MINDSET (ON THE EXAMPLE OF EU COUNTRIES)**

Abstract

The urgency of the research on intellectual property in the context of creative industries, economy, and mindset is unquestionable in the context of innovation and information society. Industrial property is understood in its broadest sense and extends not only to industry and commerce as such but also to the agricultural and extractive industries and all industrial or natural products such as wine, grain, tobacco leaves, fruits, livestock, minerals, mineral waters, beer, flowers, flour. **The purpose of the research** is to conceptualise intellectual property in the context of creative industries, economy, and mindset (using the European Union as an example). **Formation of article objectives:** 1. Study the problems of industrial and creative property protection in the EU countries. 2. Identify the essence and directions of development of the institute of intellectual property rights. 3. Clarify the functioning of intellectual property rights. 4. Show the development of the creative industries sector and intellectual property rights. 5. Define creativity and creative thinking as a factor in creative industries and the creative economy. Historically, intellectual property law was a long process of appropriation of works of intellectual creation. This notion has changed over time; today, for example, the intellectual property generates significant revenues in its primitive industries and extends into increasingly broader areas. In the current state of affairs, intellectual property law has become much more complex. There is no harmonisation according to activity (copyright, related rights, patents, plant variety certificates, etc.) or country. Creative industries have been shown to produce (almost) systematically two types of products that can be exchanged in two different but interlinked markets: 1) goods and services with a strong ‘significant’ component; 2) the rights to express or embody ‘ideas’. We are interested in three constituent aspects of this construct of value to which intellectual property rights contribute: 1) the use value of these rights; 2) the exchange value, and 3) the market value of the goods and services to which they relate. The conclusion is that in the European Community context, intellectual property rights are perceived as instruments to dominate national markets, given the monopoly position they can confer on their owner. They are also seen as obstacles to intra-Community trade because of differences in the legislation of the Member States. Their application is contrary to the principle of free competition and the principle of free movement of goods and provision of services, which are the basis for the creation of a common market.

Keywords: intellectual property, creative industry, creative economy, creative thinking, creative sector, copyright, EU countries.

© The Author(s) 2022

This is an open access article under
the Creative Commons CC BY license

Received date 05.10.2022

Accepted date 15.10.2022

Published date 05.11.2022

How to cite: Кивлюк Ольга, Воронкова Валентина, & Андрюкайтене Регіна. Інтелектуальна власність у контексті креативних індустрій, економіки та мислення (на прикладі країн Євросоюзу). Humanities studies: Collection of Scientific Papers / Ed. V. Voronkova. Zaporozhzhia : Publishing house “Helvetica”, 2022. 13 (90). P. 74–86.

doi: <https://doi.org/10.26661/hst-2022-13-90-09>